

Kriminalomsorgsdirektoratet Marianne Kylstad Øster

Deres ref:

Vår ref:
201622885-8

Dato:
20.02.2017

REGION NORDS HØRINGSSVAR NOU 2016:18 - HJERTESPRÅKET- FORSLAG TIL LOVVERK, TILTAK OG ORDNINGER FOR DE SAMISKE SPRÅKENE

Vi viser til anmodning om høringsuttalelse av 19.12.2016 fra Kriminalomsorgsdirektoratet knyttet til rapport fra samisk språkutvalg.

Kriminalomsorgen region nord har videresendt anmodningen til alle underliggende enheter i regionen. Trondheim fengsel og Bodø fengsel har avgitt uttalelse, disse ligger vedlagt.

Kriminalomsorgen region nords innspill er begrenset til utvalgets forslag til endringer i sameloven som berører kriminalomsorgen og til argumentene for disse endringene som er å finne i kapittel 14 "Samisk språkbruk i justissektoren".

Utvalget foreslår at sameloven § 3-7 skal lyde:

"Kriminalomsorgen, friomsorgen og konfliktrådene

Innsatte og soningsdømte har rett til å snakke samisk med hverandre og sine pårørende.

Departementet skal utpeke fengsler som skal ha særlige forpliktelser for samiske språk.

For kriminalomsorgens fengsler og anstalter, friomsorgsavdelinger og konfliktråd gjelder §§ 3-3 og 3-4 tilsvarende.

Kongen gir nærmere regler om innholdet i og gjennomføringen av plikten etter første og annet ledd."

Region nords kommentar til lovteksten:

Vi anbefaler å endre overskriften til "Kriminalomsorgen og konfliktrådene". Friomsorgskontor er kriminalomsorgen på lokalt nivå på lik linje med fengslene. Det er derfor unaturlig å skille friomsorgskontor ut av begrepet kriminalomsorg.

Vi anbefaler å endre begrepet soningsdømte til domfelte.

Videre anbefaler vi at tredje ledd bør være "For kriminalomsorgens fengsler, anstalter og friomsorgskontor, og for konfliktrådene gjelder §§ 3-3 og 3-4 tilsvarende."

Utvalget har kommentert dagens praksis på side 182 under overskriften ”Kriminalomsorgen, friomsorgen og konfliktrådene”:

”Utvalget mener der er uheldig at retten til å benytte sitt morsmål er begrenset til kriminalomsorgens anstalter i Troms og Finnmark. Den domfelte fra Troms og Finnmark kan kreve å bruke samisk innenfor fengselsvesenet. Derimot kan ikke den domfelte utenfor Troms og Finnmark kreve det samme. På bakgrunn av dette foreslår utvalget at retten til å snakke det aktuelle samiske språket i fengselet knyttes til individ i stedet for institusjon, og skal gjelde for enhver som soner i kriminalomsorgens anstalter her i landet.”

Region nords kommentar:

Kriminalomsorgen region nord mener det er viktig og riktig at offentlige virksomheter forpliktes til å bidra til at samisk språk og kultur kan bevares og få gode vilkår. For kriminalomsorgen er også språk særdeles viktig for å sikre innsattes rettsikkerhet. Å knytte retten til å bruke samisk under straffegjennomføring til individ i stedet for institusjon, er et viktig virkemiddel for å sikre likeverdighet de samiske språkene innbyrdes og mellom samisk og norsk.

Når det gjelder den praktiske gjennomføringen, peker utvalget selv på manglende tilgang på kompetanse som en hovedutfordring. For kriminalomsorgen vil det ikke være tilstrekkelig å rekruttere samiskpråklige fengselsbetjenter. Oversettelsesarbeid krever en annen kompetanse, særlig med tanke på mangel på dekkende juridiske termer og manglende oversatt regelverk. For kriminalomsorgen vil tilgang til en ressursbank av kompetente tolker og godkjente oversettere ivareta noe av behovene som oppstår. Slik vil det også være for andre offentlige virksomheter som ikke har daglig behov for egne oversettere og tolker. Fjerntolking og digital kommunikasjon med tolker og oversettere vil være et effektivt hjelpemiddel for kriminalomsorgen og andre virksomheter.

Fra side 182 under overskriften ”Fengsel med særlig ansvar for samiske språk” gjengis følgende:

”Utvalget mener det kan være hensiktsmessig å gi Bodø og Verdal fengsel særlig ansvar for sør og lulesamisk språk.”

”Utvalget antar at det er relativt lite antall domfelte som har så strenge straffer at soning i kretsfengsel er uaktuelt. Etter utvalgte oppfatning vil man dermed kunne samle ressursene og kompetansen i få fengsler.”

Region nords kommentar:

Utvalget har foreslått Bodø fengsel og Verdal fengsel som ansvarlig for hhv lulesamisk og sørsamisk språk i forbindelse med straffegjennomføring. Kriminalomsorgen region nord mener at kriminalomsorgen selv bør utpeke hvilke enheter som skal ha særlig forpliktelser for samisk språk.

Utvalgte skriver at de antar at det er relativt få antall domfelte som har så strenge straffer at de ikke kan sone på Verdal fengsel. Dette kan verken utvalget eller kriminalomsorgen vite.

Kriminalomsorgen har ikke anledning til å registrere innsatte og domfelte på etnisitet. I kapittel 21 side 254 skriver utvalget følgende om metoder for å kartlegge antall samiskspråklige:

”Utvalgte anbefaler at det utvikles en metode for å kartlegge antall samiskspråklige.”

Utvalget berører her noe av det vanskeligste når vi skal planlegge målrettede tiltak ift samiske domfelte; vi har ikke gode nok metoder for å skaffe oss kunnskap om omfanget av samiske domfelte og innsatte. Verdal er et fengsel med lavere sikkerhetsnivå. Det vil derfor ekskludere noen aktuelle domfelte.

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) har i samarbeid med Kriminalomsorgen region nord og Sametinget utarbeidet en tiltaksplan som skal sikre god og likeverdig straffegjennomføring for samiske innsatte og domfelte. Denne ble iverksatt februar 2014. Kriminalomsorgen region nord

er gitt ansvar for koordinering og gjennomføring av tiltakene i planen ”god og likeverdig straffegjennomføring for samiske innsatte og domfelte”. Kriminalomsorgen region nord har erfart at arbeidet med tiltaksplanen er et smalt tema som krever samarbeid med andre sektorer og samisk kompetansemiljø for å gi tilstrekkelig breddeerfaring. Det vil derfor være nyttig å knytte seg til de samiske kompetansemiljøene som allerede finnes, og de som er foreslått forsterket, når man ønsker å gi noen fengsel særskilt oppfølgingsansvar for samisk språk. Kriminalomsorgen trenger andre etaters kompetanse i tilbakeføringsarbeidet av innsatte, også når det gjelder den samiske dimensjonen. Offentlig sektors innsats for å bevare samisk språk og kultur bør i større grad bli et sektoroverskridende samarbeid. En positiv holdning i seg selv er viktig, men større samarbeid som gir tilgang til personell med språklig og kulturell kompetanse vil være det som løfter innsatsen fra symbolverdi til å ha praktisk verdi. Kriminalomsorgen bør selv være de som peker på hvilke enheter som skal ha et særansvar.

Med hilsen

Jorid Midtlyng
regiondirektør

Marit Wangsholm
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Vedlegg: 2